

L'Institut d'Estudis Ilerdencs va ser la seu principal de les consultes.

Lleida, 303 anys després

No va haver-hi cues, a Lleida, per la consulta del 25 d'abril. L'historiador Manuel Lladonosa (Lleida, 1946) i el poeta Pere Pena (Seròs, Segrià, 1962) opinen sobre el valor de les votacions.

El dia es desperta esplèndid a Lleida aquest 25 d'abril en què la celebració de les consultes per la independència coincideixen amb el 303 aniversari de la fatal batalla d'Almansa, la primera de les derrotes d'una guerra que acabà afectant tot el país, i especialment Lleida, que va ser assetjada fins que la set i les malalties la van vèncer. Felip V va tancar la Seu Vella –que corona la ciutat altivament– i la va omplir de soldats; igual com a Xàtiva, les tropes fèlipistes van calar foc a alguns edificis que servien de refugi als ciutadans espantats, com ara el convent del Roser. I, més tard, Felip V deixà la capital del Segrià sense la universitat, l'Estudi General, que traslladà a la *fidel* Cervera –fidel als borbons, es clar.

303 anys després d'aquell setge, a la Seu Vella hi han penjat una estelada gegant i la nova Universitat de Lleida –ara situada al seminari vell– és ober-

ta un diumenge per acollir una de les 23 seus electorals de les consultes per la independència. A l'Institut d'Estudis Ilerdencs, a pocs carrers de l'antic convent del Roser, n'hi ha un altre, el col·legi principal, situat a la plaça de la Catedral, a l'extrem d'un carrer Major que, avui, fa el descans setmanal: cafeteries i botigues tancades, poquíssims vianants en allò que sol ser l'artèria principal de la ciutat. Xavier Asensio Maials és president de mesa, a l'Institut d'Estudis Ilerdencs: “A dos quarts de vuit hem anat a la seu central a recollir urnes, actes, paperetes, etcètera. A les vuit érem aquí per constituir la mesa –president, secretari, vocals– i a les nou en punt hem obert les portes.” Xavier és infermer al CAP de la Granadella (a les Garrigues) i s'ha presentat voluntari: “És una votació que m'agradaria poder fer oficialment. Per molt que aquesta no sigui vinculant, hi he volgut participar.

La societat civil hi és per això. Cal que els partits polítics deixin l'ambigüitat amb què tracten sempre la qüestió de la independència i del referèndum oficial i vinculant.”

Al pati del IEI, un bellíssim edifici gòtic, se succeeixen els actes per a la premsa. Ramon Usall, portaveu de la CUP (Candidatura d'Unitat Popular) de Lleida –l'entitat organitzadora més visible de Lleida Decideix– dona les gràcies als voluntaris, més de 250, que s'han mobilitzat per fer possible les consultes. “La millor opció per als Països Catalans –diu Usall– és la independència: tots plegats hem de celebrar que per primera vegada els lleidatans puguin exercir el dret de vot per la independència.”

El segueix Mariona Lladonosa, també de les CUP, que no s'atreveix a donar una xifra de participació, però afirma que “com a organització, el més gran repte era que es pogués celebrar la consulta amb aquesta normalitat”. Al IEI no hi ha hagut cap problema amb els sistemes informàtics i les connexions. No ha estat igual a tot arreu. Una desena de col·legis, entre els quals tots els centres cívics cedits per l'ajuntament excepte un, han tingut dificultats de connexions a internet, segons que denuncia la CUP. Les proves que s'havien fet dijous i divendres a tots els centres havien anat perfectament, sense cap entrebanc, però avui diumenge moltes connexions no s'han pogut establir, la qual cosa ha obligat els organitzadors a acceptar els vots com si fossin vot anticipat fins que no s'han resolt els problemes. Hores més tard la CUP demana la destitució del regidor de Participació Ciutadana de Lleida que, asseguren, s'ha negat a resoldre aquestes deficiències en una actuació que qualifiquen de “sabotatge”.

Lleida és la ciutat amb més població de les que han organitzat consultes avui i l'esplèndid sol que ha sorprès la ciutat del Segre –famosa per l'espessa boira que l'entela durant els pitjors dies d'hivern– pot ser perjudicial per a la participació: després d'un hivern especialment rigorós, l'esclat de la primavera sempre empeny els lleidatans a un viatge llampenc a la Costa Daurada. Divendres, la diada de Sant Jordi va acabar amb un xàfec monumental que va aigualir la festa a llibreters, editors i floristes cap a les set de la tarda. La treva meteorolò-

DANI CODINA

Joan Tardà, d'Esquerra, amb Víctor Torres, veterà militant d'ERC. Al costat, Xavier Asensio va canviar la infermeria per la presidència de mesa.

gica ha implicat, sense dubte, un èxode dominical.

Al pati del IEI surt ara un dels observadors que han viatjat a les terres de Ponent per a prendre'n nota. Cèsar Colio arriba a Lleida després de visitar Balaguer (Noguera) i Vilanova de la Barca (Segrià), on també es duen a terme consultes: "M'ha sorprès gratament que molta gent de partits diferents s'hagi posat d'acord per obrir a les nou els col·legis electorals i donar als ciutadans la possibilitat de votar. Amb això es va creant un brou que és molt interessant per al futur." Recorda que "al País Basc es viu tota una altra una situació, però ens interessa mot d'observar l'exemple de gent molt diferent que s'uneix i es posa d'acord per donar la paraula a la població".

Ara arriba Joan Tardà, diputat d'Esquerra al Congrés, que s'acosta també al faristol de les rodes de premsa. Ha visitat Mollerussa i Bellvís, al Pla d'Urgell. "Arreu hi ha entusiasme i les consultes, com les que es van fer prèviament, s'han organitzat amb seriositat, metòdicament." Tardà creu que "la democràcia espanyola no podrà impedir la paraula a un poble que vol dir-hi la seva: aquest és un primer pas endavant per saltar la tanca i que, d'aquí a poc temps, el Parlament encarregui una consulta oficial per la independència al govern que hi hagi en aquell moment. Demostrem al món que som capaços d'organitzar per

la nostra voluntat de decidir..." Quan és a punt d'acabar se situa al seu costat, acabat d'arribar, Víctor Torres –polític d'Esquerra des de la seva fundació i germà del poeta Màrius Torres–, que es desplaça en cadira de rodes. Tardà el saluda efusivament: "Qui ens ho havia de dir, eh, Víctor?" El veterà polític fa que sí amb el cap. Envoltat de militants i representants d'Esquerra, Víctor Torres entra a votar.

L'historiador. Com cada diumenge, l'historiador lleidatà Manuel Lladonosa (Lleida, Segrià, 1946) ha anat a fer una caminada amb els amics, un hàbit festiu que no ha volgut deixar de banda aquest 25 d'abril. A migdia s'ha arribat a votar al col·legi situat a l'Associació de Veïns del Camp d'Esports, a l'indret conegut com el Joc de la Bola. "He anat a votar –explica Lladonosa– perquè en aquesta situació en què ens trobem és important que es manifesti el desig del màxim de persones possible de Catalunya pel dret de decidir." I afegeix: "Com que vaig viure la dictadura sempre voto. Ni que sigui només de forma simbòlica, cal anar-hi."

Com a bon professor universitari, Lladonosa cita EL TEMPS davant la porta principal de la UdL, a la plaça de Víctor Ciurana, on s'accedeix per un passeig que té el terra decorat amb centenars de noms de l'antiga corona d'Aragó, per a la qual l'Estudi General

de Lleida –d'on va sortir, entre molts altres, Arnau de Vilanova– era un referent acadèmic. Manuel Lladonosa és, a més, el pare d'una de les voluntàries de Lleida Decideix, Mariona Lladonosa.

"Vivim un procés de renovació. Molta gent volia manifestar el seu desig de participació. Molts fan el seu aprenentatge polític i cívic amb aquesta consulta: gent jove que s'ha activat, gent que està en plataformes reivindicatives i ara s'ha implicat força en les consultes han entrat en contacte amb més generacions, amb gent que es va activar fa dècades, al final del franquisme i durant la transició, i que ara tornen a implicar-se."

Potser el fet que ara la seva filla participe en l'organització de les consultes ha creat més diàleg polític dins del nucli familiar? "La meua filla i jo sempre hem parlat molt de política, però amb la participació directa d'ella en l'organització de les consultes he pogut constatar que el fenomen és molt interessant en aquest sentit: han trencat els motlles dels partits o plataformes en què estaven, hi ha diàleg intergeneracional –més enllà de la família."

Lladonosa constata que "hi ha un allunyament dels polítics i aquesta és una de les raons que ha impulsat els partits –que són conscients d'aquesta distància– a inventar-se opcions que omplien aquesta necessitat de participació externa, com els Ciutadans pel Canvi de Maragall o la Casa Gran de

L'historiador Manuel Lladonosa davant la Universitat de Lleida. A la imatge de la dreta, Pere Pena, poeta i professor de l'institut Màrius Torres.

Convergència.” Amb les consultes, “la gent que no està preocupada per temes de poder i tot allò que envolta els partits; han trobat una via de participació: més enllà que vagin a votar un 10% o un 30%, les consultes són un fenomen interessant perquè revelen que hi ha molta gent que vol participar en política malgrat estar allunyats dels partits”.

Manuel Lladonosa és fill d'un altre historiador reconegut, Josep Lladonosa, i ha centrat el seu objecte d'estudi en el catalanisme i el moviment obrer, especialment en el sindicat Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria (CADCI). “El moviment actual s'assembla molt al CADCI. El CADCI era la base del catalanisme: això d'ara també demostra ser la base del catalanisme.”

Els dies abans de les consultes, Manuel Lladonosa ha sentit que aquestes votacions engrescaven molta gent allunyada de la política: “La gent del barri m'aturava pel carrer per preguntar-me on s'havia d'anar a votar. No són gent polititzada, els conec: és simplement que estan il·lusionats per participar-hi.” Per això pensa que tot plegat tindrà conseqüències: “Hi ha un fet clar: no es podran ignorar els resultats. Han estat capaços de muntar aquests processos i això requereix molta militància: vol dir que hi ha gent capaç de mobilitzar-se. La necessitat de diàleg entre les diferents Catalunyaes serà més important que mai.”

Creu que “les consultes tenen limitacions òbvies perquè no són fetes des d'instàncies institucionals i fortes” però no s'atreveix a dir quin serà el resultat a Lleida: “Lleida és una ciutat en què tots els índexs –en catalanoparlants, en vots, etcètera– assenyalen una gran catalanitat i té figures molt importants, com Companys mateix. Però és de secà: un poc freda davant dels fenòmens col·lectius, tot i que té prou teixit de col·lectius i entitats per a organitzar la mobilització.”

Però Lladonosa no dóna més importància als resultats: “Les consultes no es poden comparar amb unes altres eleccions perquè no hi ha debats públics ni publicitat institucional ni de partits. No és un referèndum real les conseqüències del qual siguin vinculants: és una gran manifestació.”

El poeta. Pere Pena (Seròs, 1962) és poeta i professor a l'institut Màrius Torres. Amb *Plom a les ales* va guanyar el Vicent Andrés Estellés de poesia als premis Octubre del 2002. “He anat a votar perquè em sembla un deure moral”, diu. “En aquest punt de la història, demanar-nos si hem de ser independents és gairebé ridícul. No tinc cap dubte que ens mereixem tenir un estat i, a més, és clar que la majoria de la gent creu que ens hem de governar a nosaltres mateixos.”

Pena opina, com Lladonosa, que “Lleida no és una plaça fàcil: la majoria dels seus ciutadans són catalanoparlants –explica–, però la majoria absoluta de l'ajuntament és a les mans del PSC, que és contrari a les consultes.” La raó, considera, és que “aquí el franquisme va fer molt mal, com a la comarca d'on vinc, com al meu poble: Seròs era d'Esquerra Republicana abans de la guerra civil i ara tornem a tenir un alcalde d'Esquerra, però el catalanisme no s'hi ha reivindicat fins fa quatre dies. Fins que no va arribar la transició Lleida era una ciutat molt grisa”.

Tampoc no creu que els resultats siguin el fet més important, perquè “al referèndum de l'Estatut, la participació va ser molt baixa, i, a Itàlia, les consultes populars que han fet no van anar més lluny del 20%”. La cosa important, afirma, “és que els partidaris del dret de decidir siguin conseqüents a les pròximes eleccions: han de demanar comptes als polítics; han de ser capaços de passar-los factura.”

Els resultats de participació a Lleida s'han situat en el 8,21%. Efectivament, la ciutat era difícil.

Han passat 303 anys d'aquell 1707 i la Seu Vella encara observa, del turó estant, una ciutat que va ser assetjada, cremada i castigada per Felip V.

Àlex Milian